



ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ (ЗО 15)

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>10 Природничі науки</i>
Спеціальність	<i>105 Прикладна фізика та наноматеріали</i>
Освітня програма	<i>Прикладна фізика</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна (цикл загальної підготовки)</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>4 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>60 годин (2 кредити ЄКТС), 18 -лек, 18-прак, 24-СРС</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік , модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>Згідно розкладу: http://roz.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<p>Лекції: <i>Обелець Тетяна Володимирівна</i> <i>доцент кафедри економічної кібернетики,</i> <i>кандидат економічних наук, доцент</i> <i>контактні дані:</i> <i>робочий кабінет (сайт): Посилання на робочий кабінет на</i> <i>сайті кафедри</i> <i>e-mail: obelectv@ukr.net</i> <i>Telegram: 0661784099</i></p> <p>Практичні заняття: <i>Обелець Тетяна Володимирівна</i> <i>доцент кафедри економічної кібернетики,</i> <i>кандидат економічних наук, доцент</i> <i>контактні дані:</i> <i>робочий кабінет (сайт): Посилання на робочий кабінет на</i> <i>сайті кафедри</i> <i>e-mail: obelectv@ukr.net</i> <i>Telegram: 0661784099</i></p>
Розміщення курсу	<p><i>Платформа дистанційного навчання «Сікорський»:</i> <i>https://classroom.google.com/c/NTYyMjk3OTc1ODAy?cjc</i> <i>АС «Електронний Кампус» https://campus.kpi.ua</i> <i>Електронний архів наукових та освітніх матеріалів КПІ ім.</i> <i>Ігоря Сікорського (ELAKPI)</i></p>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Дисципліна «Основи економіки» передбачає формування ґрунтовних знань про економічну систему суспільства, закони її функціонування і розвитку для розуміння чинників зародження, утвердження і напрямів розвитку сучасних соціально-економічних систем, їх спроможності задовольняти потреби людей.

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи економіки» є отримання теоретичних та практичних знань про економічні явища і процеси, дію економічних законів, розвиток економічного мислення і культури у студентів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є базові економічні закони та форми організації економічної діяльності, економічні відносини людей, що об'єктивно виникають між ними у процесі виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ та послуг у суспільстві, моделі поведінки економічних суб'єктів, проблеми оптимізації виробництва в умовах обмеженості ресурсів.

Програмні компетентності та результати вивчення дисципліни:

Загальні компетентності

ЗК 11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 13 Здатність критично оцінювати результати своєї діяльності в професійній сфері, навчанні і приймати обґрунтовані рішення з урахуванням наукових, соціальних, етичних, правових, економічних аспектів.

Програмні результати навчання

ПРН 13 Оцінювати фінансові, матеріальні та інші витрати, пов'язані з реалізацією проектів у сфері прикладної фізики, соціальні, екологічні та інші потенційні наслідки реалізації проектів.

М'які навички (**Soft skills**): навички критичного мислення; вміння працювати з інформацією; навички саморозвитку; аналітичного бачення.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Пререквізити: Попередніми до вивчення дисципліни є такі освітні компоненти як «Вища математика», а також знання за дисциплінами «Філософія», «Психологія», «Історія».

Постреквізити: Дисципліна може використовуватись в такій освітній компоненті як «Дипломне проектування».

3. Зміст навчальної дисципліни

Перелік тем навчальної дисципліни	
1.	Основні поняття економіки. Економічні потреби суспільства. Етапи розвитку економічної теорії. Сучасний розвиток економіки. Власність, економічна влада та управління
2.	Економічні системи. Ринок як форма організації суспільного виробництва. Механізм ринкової системи. Конкуренція та інфраструктура ринку

3.	Основи суспільного виробництва. Товар і гроші. Сучасні проблеми товарно-грошового обігу
4.	Сутність підприємництва та його роль в економіці. Лідерство та партнерство в бізнесі. Трудові відносини в підприємстві
5.	Теорія фірми. Мікроекономічна модель підприємства
6.	Витрати виробництва та собівартість. Результати діяльності підприємства
7.	Ринок факторів виробництва. Галузева специфіка розподілу додаткової вартості. Регіональна економіка. Економіка окремих галузевих комплексів
8.	Макроекономічні проблеми економічної теорії. Соціальні проблеми ринкової економіки та соціальна політика держави. Прогнозування та програмування розвитку національної економіки. Конкурентоспроможність держави.
9.	Глобальна економіка та міжнародні економічні відносини. Економіка транснаціональних компаній. Макроекономічна політика України в системі світового господарства

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. Основи економіки : навч. пос. / авторський колектив: Л.В. Ширяєва, С.В. Онешко, Л.В. Версанова, Н.В. Хотєєва та 2 інші ; Міністерство освіти і науки, Одеський національний морський університет, Кафедра "Економіка і фінанси". Одеса : ОНМУ, 2021. 318 с.
2. Корогодова О. О., Тимошенко Н. Ю., Іванова Т. Навч. пос. з дисципліни «Основи економічної теорії: самостійна робота» [Електронний ресурс] / В. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 181 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/39766>
3. Єрешко, Ю. О. Основи економіки. Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра спеціальності 113 Прикладна математика / Єрешко Ю. О., Обелець Т. В. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 370.78 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. – 77 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/55828>
4. Економіка праці і соціально-трудова відносини: Практикум [Електронний ресурс] : навч. пос. для студентів спеціальності 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад. О. І. Іляш, С. С. Гринкевич, О. А. Шевчук, С. М. Савченко, Н. О. Черненко, Т. В. Обелець. Електронні текстові дані (1 файл: 487 Кбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 150 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/43511>

Додаткова література

1. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред.. В.Д. Базилевича. 6-те вид., перероблене та доп. К.: Знання-Прес, 2007. 719 с. URL: https://vpu7.com.ua/documents/e-library/economy/ekonomichna_teoriia_bazylevych.pdf
2. Економіка: макро- та мікроекономічні аспекти : навч. пос. О.В. Баула та ін. ; Міністерство освіти і науки України, Луцький національний технічний університет. Луцьк : Інформаційно-видавничий відділ Луцького НТУ, 2018. 278 с.
3. Кулішов В. В. Економіка від простого до складного : навч. пос. для студентів навчальних закладів. Львів : Видавництво "Магнолія 2006", 2020. 182 с.
4. Мазурок П.П., Одягайло Б.М., Кулішов В.В., Сазонець О.М. Глобальна економіка : навч. пос. для студентів вищих навчальних закладів ; за загальною редакцією Б.М. Одягайла ; Міністерство освіти і науки України. Львів : Видавництво "Магнолія 2006", 2020. 205 с.
5. Б.М. Шевчик Сучасні економічні теорії : навчальний посібник ; за редакцією Г.І. Башнянина. Львів : Видавництво "Новий Світ-2000", 2021. 212 с.
6. Macroeconomics: Practice [Electronic Resource] : Teaching manual for the students Specialty 051 "Economics" / S. O. Tulchynska, A. Yu. Pohrebniak, K. Yu. Redko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic

Інформаційні ресурси

1. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: офіційний вебсайт. URL: <http://www.me.gov.ua/>
2. Державна служба статистики України: офіційний вебсайт. URL: www.ukrstat.gov.ua
3. Прозорро: вебсайт. URL: <https://prozorro.gov.ua/>
4. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АПІФРУ): вебсайт URL: <https://www.smida.gov.ua/about>
5. Національний інститут стратегічних досліджень. Офіційний вебсайт: URL: <http://www.niss.gov.ua>
6. Нормативні акти України. Офіційний вебсайт: URL: www.nau.kiev.ua
7. Сервер Верховної Ради України. Офіційний вебсайт: URL: <http://www.rada.gov.ua>
8. Національний банк України. Офіційний вебсайт: URL: <https://bank.gov.ua/>
9. Міністерство Фінансів України. Офіційний вебсайт: URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Для опанування дисципліни застосовуються такі методи навчання:

методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності: лекції; практичні заняття; консультації; самостійна робота; робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами.

методи контролю ефективності навчально-пізнавальної діяльності: модульна контрольна робота; опитування; тестування; розв'язування задач; виконання навчальних завдань.

загальні методи навчання: метод проблемного викладу, метод проблемно-пошукового викладення, пояснювальний метод викладання, репродуктивний метод навчання, інтерактивний метод, евристичний метод, інформаційно-рецептивний метод, відтворювальний метод під час виконання модульної контрольної роботи.

спеціальні методи навчання: індивідуальна робота зі студентами, розв'язування задач, метод аналізу конкретних ситуацій.

методи створення інтересу і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: презентації результатів, методи вирішення творчих завдань; метод ситуаційного аналізу.

Засвоєння освітньої компоненти передбачає відповідні методи навчання та оцінювання, які забезпечать досягнення програмних результатів навчання.

Навчальним планом передбачено проведення 18 годин лекційних та 18 годин практичних занять, модульна контрольна робота.

Календарно-тематичний план та структурно-логічна побудова вивчення курсу

Тиждень навчання	Розподіл годин		Назва розділів, тем, опис занять
	Л	П	
я			

1-2	2	2	<p>Тема 1. Основні поняття економіки. Етапи розвитку економічної теорії. Функції та методи економічної теорії. Економічні потреби суспільства.</p> <p>Л1: Вступ. Основні вимоги в ході вивчення дисципліни, система оцінки успішності студентів, проведення календарного та семестрового контролю. Основні етапи розвитку економіки. Предмет економічної теорії та еволюція у його визначенні різними школами. Класифікація методів пізнання економічних процесів і явищ. Економічні категорії, закони та принципи. Економічні потреби, їх сутність і класифікація. Економічний закон зростання потреб.</p> <p>П1: Опитування, розв'язування тестів. Робота з лекційним та додатковим матеріалом.</p>
3-4	2	2	<p>Тема 2. Економічні системи. Ринок як форма організації суспільного виробництва. Механізм ринкової системи. Конкуренція та інфраструктура ринку.</p> <p>Л2: Економічна система як категорія економічної теорії. Основні типи економічних систем.</p> <p>Економічна роль держави в ринковій системі: сутність та чинники. Змішані системи. Поняття ринку. Умови та причини виникнення ринку. Суб'єкти та функції ринку. Сутнісні характеристики та структура ринку. Основні закони ринкової економіки. Конкуренція як рушійна сила ринку. Функції та види конкуренції. Інфраструктура ринку. Складові ринкової інфраструктури.</p> <p>П2: Опитування, розв'язування задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом.</p>
5-6	2	2	<p>Тема 3. Основи суспільного виробництва. Товар і гроші. Сучасні проблеми товарно-грошового обігу.</p> <p>Л3: Теорія суспільного виробництва. Структура суспільного виробництва. Економічний кругообіг. Фактори суспільного виробництва. Виробництво і потреби. НТП та НТР. Технологічні уклади. Виробництво за умов Індустрії 4.0. Натуральне виробництво і його особливості. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення. Товар і його властивості. Закон вартості і його роль у розвитку товарного виробництва. Сутність, властивості та функції грошей. Грошовий обіг і його закони. Грошова маса.</p> <p>П3: Опитування, розв'язування задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом.</p>
7-8	2	1	<p>Тема 4. Сутність підприємництва та його роль в економіці. Лідерство та партнерство в бізнесі. Трудові відносини в підприємстві.</p> <p>Л4: Поняття бізнесу та підприємництва. Етика підприємництва. Суб'єкти підприємницької діяльності. Види підприємництва. Основні форми підприємництва в Україні. Визначальні чинники набуття підприємством лідерських позицій на ринку (в галузі). Роль лідера в забезпеченні довгострокового успіху підприємства. Перспективні напрями утворення стратегічних партнерств. Трудові відносини та сучасні тенденції їх гуманізації. Економічно активне та економічно пасивне населення. Заробітна плата, її суть, форми та функції. Особливості розвитку ринку праці в Україні.</p> <p>П4: Опитування, розв'язування задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом.</p>
7-8		1	Модульна контрольна робота, частина 1 (МКР). Передбачає теоретичні, тестові та аналітичні завдання.
9-10	2	2	<p>Тема 5. Теорія фірми. Мікроекономічна модель підприємства.</p> <p>Л5. Фірма (підприємство) як виробнича ринкова система. Система управління</p>

			на підприємстві. Вплив Індустрії 4.0 на організацію процесів на підприємстві. Маркетингова діяльність підприємства. Бізнес-планування. П5: Опитування, розв'язування задач, виконання навчальних завдань. Робота з лекційним та додатковим матеріалом.
11-12	2	2	Тема 6. Витрати виробництва та собівартість. Результати діяльності підприємства. Л6: Виробничо-комерційна діяльність підприємства в умовах ринку. Основний, оборотний капітал підприємства та показники їх використання. Витрати виробництва як економічна категорія. Структура і значення собівартості товару. Виробничо-комерційна діяльність підприємства в умовах ринку. Основний, оборотний капітал підприємства та показники їх використання. Витрати виробництва як економічна категорія. Структура і значення собівартості товару. П6: Опитування, розв'язування задач, виконання навчальних завдань. Робота з лекційним та додатковим матеріалом.
13-14	2	1	Тема 7. Ринок факторів виробництва. Галузева специфіка розподілу додаткової вартості. Регіональна економіка. Л7: Ринки ресурсів та факторів виробництва. Формування галузевих та міжгалузевих комплексів. Особливості функціонування підприємств окремих галузей. П7: Опитування, розв'язування задач, виконання навчальних завдань. Робота з лекційним та додатковим матеріалом.
15-16	2	1	Тема 8. Макроекономічні проблеми економічної теорії. Соціальні проблеми ринкової економіки та соціальна політика держави. Прогнозування та програмування розвитку національної економіки. Конкурентоспроможність держави. Л8: Макроекономіка як розділ економічної теорії. Основні макроекономічні показники національної економіки. Держава – основний суб'єкт макроекономіки. Функції і механізм розподілу доходів. Якість життя та система соціального захисту. Економічне зростання та макроекономічна нестабільність. Безробіття як прояв економічної нестабільності. Бюджетно-податкова політика: формування бюджету та податкова система. Грошово-кредитна політика держави. Прогнозування та передбачення (форсайт) в стратегічному управлінні національною економікою. П8: Опитування, розв'язування задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом.
15-16		1	Модульна контрольна робота, частина 2 (МКР). Передбачає теоретичні, тестові завдання, задачі, виконання навчальних завдань.
17-18	2	1	Тема 9. Глобальна економіка та міжнародні економічні відносини. Економіка транснаціональних компаній. Макроекономічна політика України в системі світового господарства. Л9: Вплив діяльності транснаціональних компаній на світовий економічний розвиток. Особливості функціонування окремих наднаціональних структур. Україна в міжнародних рейтингах. Вплив глобальних проблем людства на економіку окремих країн. П9: Опитування, розв'язування задач, виконання навчальних завдань. Робота з лекційним та додатковим матеріалом.
		2	Залік
Всього	18	18	

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Навчальним планом передбачено 24 години самостійної роботи. На самостійну роботу вноситься:

Тиждень навчання	Обсяг годин	Завдання
1	2	3

Підготовка до аудиторних занять: опрацювання та осмислення інформації з лекційних занять, підготовка до практичних занять.

1-2	2	<p><i>Тема 1. Підготовка до опитування та на аудиторному занятті (за вибором студента):</i> Основні етапи розвитку економіки. Предмет економічної теорії та еволюція у його визначенні різними школами. Класифікація методів пізнання економічних процесів і явищ. Економічні категорії, закони та принципи. Мотиви економічної діяльності. Економічні потреби, їх сутність і класифікація. Економічний закон зростання потреб. Економічні інтереси, сутність, функції. Проблема економічного вибору. Загальна корисність та гранична корисність.</p> <p><i>Підготовка до розв'язання тестових завдань.</i></p>
3-4	4	<p><i>Тема 2. Підготовка до опитування та на аудиторному занятті (за вибором студента):</i> Економічна система як категорія економічної теорії. Основні типи економічних систем. Економічна роль держави в ринковій системі: сутність та чинники. Змішані системи. Емерджентні економіки. Поняття ринку. Умови та причини виникнення ринку. Суб'єкти та функції ринку. Сутнісні характеристики та структура ринку. Основні закони ринкової економіки. Конкуренція як рушійна сила ринку. Функції та види конкуренції. Інфраструктура ринку. Складові ринкової інфраструктури.</p> <p><i>Підготовка розв'язання задач.</i></p>
5-6	4	<p><i>Тема 3. Підготовка до опитування та на аудиторному занятті (за вибором студента):</i> Теорія суспільного виробництва. Структура суспільного виробництва. Економічний кругообіг. Фактори суспільного виробництва. Виробництво і потреби. НТП та НТР. Технологічні уклади. Виробництво за умов Індустрії 4.0. Натуральне виробництво і його особливості. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення. Товар і його властивості. Закон вартості і його роль у розвитку товарного виробництва. Сутність, властивості та функції грошей. Грошовий обіг і його закони. Грошова маса.</p> <p><i>Підготовка до розв'язання задач.</i></p>
7-8	4	<p><i>Тема 4. Підготовка до опитування та на аудиторному занятті (за вибором студента):</i> Поняття бізнесу та підприємництва. Етика підприємництва. Суб'єкти підприємницької діяльності. Види підприємництва. Основні форми підприємництва в Україні. Визначальні чинники набуття підприємством лідерських позицій на ринку (в галузі). Роль лідера в забезпеченні довгострокового успіху підприємства. Перспективні напрями утворення стратегічних партнерств. Трудові відносини та сучасні тенденції їх гуманізації. Економічно активне та економічно пасивне населення. Заробітна плата, її суть, форми та функції. Особливості розвитку ринку праці в Україні.</p> <p><i>Підготовка до розв'язання задач.</i></p>
9-10	2	<p><i>Тема 5. Підготовка до опитування та на аудиторному занятті (за вибором студента):</i> Фірма (підприємство) як виробнича ринкова система. Система управління на підприємстві. Вплив Індустрії 4.0 на організацію процесів на</p>

		підприємстві. Маркетингова діяльність підприємства. Бізнес-планування. Механізм створення різних форм підприємств. <i>Підготовка до розв'язання задач, виконання навчальних завдань.</i>
11-12	4	<i>Тема 6. Підготовка до опитування та на аудиторному занятті (за вибором студента):</i> Виробничо-комерційна діяльність підприємства в умовах ринку. Основний, оборотний капітал підприємства та показники їх використання. Витрати виробництва як економічна категорія. Структура і значення собівартості товару. Виробничо-комерційна діяльність підприємства в умовах ринку. Основний, оборотний капітал підприємства та показники їх використання. Витрати виробництва як економічна категорія. Структура і значення собівартості товару. <i>Підготовка до розв'язання задач, виконання навчальних завдань.</i>
13-14	4	<i>Тема 7. Підготовка до опитування та на аудиторному занятті (за вибором студента):</i> Ринки ресурсів та факторів виробництва. Формування галузевих та міжгалузевих комплексів. Особливості функціонування підприємств окремих галузей. <i>Підготовка до розв'язання задач, виконання навчальних завдань.</i>
15-16	4	<i>Тема 8. Підготовка до опитування та на аудиторному занятті (за вибором студента):</i> Макроекономіка як розділ економічної теорії. Основні макроекономічні показники національної економіки. Держава – основний суб'єкт макроекономіки. Функції і механізм розподілу доходів. Якість життя та система соціального захисту. Економічне зростання та макроекономічна нестабільність. Безробіття як прояв економічної нестабільності. Бюджетно-податкова політика: формування бюджету та податкова система. Грошово-кредитна політика держави. Прогнозування та передбачення (форсайт) в стратегічному управлінні національною економікою. <i>Підготовка до розв'язання задач, виконання навчальних завдань.</i>
17-18	4	<i>Тема 9. Підготовка до опитування та на аудиторному занятті (за вибором студента):</i> Вплив діяльності транснаціональних компаній на світовий економічний розвиток. Особливості функціонування окремих наднаціональних структур. Україна в міжнародних рейтингах. Вплив глобальних проблем людства на економіку окремих країн. <i>Підготовка до розв'язання задач, виконання навчальних завдань.</i>

Підготовка до виконання модульної контрольної роботи: дисципліна передбачено 1 модульну контрольну роботу.

7	2	<i>Модульна контрольна робота, частина 1</i> Передбачає теоретичні, тестові та аналітичні завдання за темами 1-4. МКР виконується на практичному занятті № 4
15	2	<i>Модульна контрольна робота, частина 2</i> Передбачає теоретичні, тестові та аналітичні завдання за темами 5-7. МКР виконується на практичному занятті № 8

Підготовка до складання семестрового контролю у формі заліку.

17-18	6	<i>Підготовка передбачає наскрізне повторення матеріалу вивченого курсу.</i>
--------------	---	--

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять. Відвідування занять є вільним, бали за присутність на лекція та практичних заняттях не додаються, штрафні бали не передбачаються. Втім, вагома частина рейтингу формується через активну участь у заходах на практичних заняттях. Варто дотримуватись розкладу занять, при запізненні більше ніж на 15 хв., долучатись до другої частини заняття (після перерви).

Дистанційний режим навчання. У разі запровадження обмежень на відвідування університету, пов'язаних з введенням карантину або режиму воєнного стану в державі, освітній процес здійснюється у дистанційному режимі відповідно до Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/188>), Регламенту організації освітнього процесу в дистанційному режимі (<https://profkom.kpi.ua/reglament-organizatsiyi-osvitnogo-protsesu-v-distsantsiyному-rezhimi>) та Регламенту проведення семестрового контролю в дистанційному режимі (<https://osvita.kpi.ua/node/148>). У режимі дистанційного навчання заняття відбуваються у вигляді онлайн-конференції на платформі Zoom. Посилання на конференцію видається на початку семестру і розміщується в АС «Електронний кампус». З метою забезпечення якісної підготовки здобувачів, дистанційний курс дисципліни розміщено на Платформа дистанційного навчання «Сікорський» (<https://www.sikorsky-distance.org>). Результати оцінювання висвітлюють у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача (<https://ecampus.kpi.ua>).

Правила поведінки на заняттях. На заняттях слід дотримуватись норм етичної поведінки визначених у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>). На території університету здобувачі мають поводити себе відповідно до Правил внутрішнього розпорядку (<https://kpi.ua/admin-rule>). В аудиторіях на лекційних та практичних заняттях, а також під час проведення занять у формі відеоконференції, користуватись мобільним телефоном потрібно у беззвучному режимі і тільки для пошуку необхідної для виконання завдань інформації, у т.ч. в інтернеті. Під час дистанційного режиму навчання слід використовувати інформацію розміщену на Платформі дистанційного навчання «Сікорський» / Електронний кампус. Активність, опрацювання та підготовка аналітичних матеріалів за результатами опрацювання лекційного матеріалу, аналітичних доповідей та навчально-дослідних завдань.

Позааудиторні заняття та залучення професіоналів-практиків. Під час вивчення дисципліни можливі позааудиторні заняття, що включають відвідування науково-практичних заходів, лекторів, тренінгів в межах тематики дисципліни. Для опанування і поглиблення практичних навичок для спільного проведення занять можуть бути запрошені професіонали-практики (стейкхолдери).

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті. Порядок визнання таких результатів регламентується Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179>). Можуть бути зараховані окремі змістовні модулі або теми дисципліни. В такому разі здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, отримуючи за них максимальний бал відповідно до рейтингової системи оцінювання.

У разі проходження здобувачем онлайн курсу чи іншого елементу неформальної освіти за наведеною у розділі «Додаткова інформація з дисципліни» здобувачеві/здобувачці можуть бути зараховані окремі змістовні модулі або теми дисципліни. В такому разі здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, отримуючи за них максимальний бал відповідно до рейтингової системи оцінювання. У разі навчання на неформальній освіті за самостійного її обрання проходиться процедура валідації, що передбачає подання здобувачем заяви на ім'я декана, декларації підтверджувальних документів. Рішення про визнання чи не визнання приймається комісією у складі завідувача кафедри, викладача, гаранта освітньо-професійної програми.

Правила захисту індивідуальних завдань. Індивідуальне завдання не передбачено.

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів. Заохочувальні бали можуть бути отримані за участь у студентських олімпіадах та конкурсах наукових робіт, додаткове проходження онлайн курсів з поглибленим вивченням окремих тем курсу, наукові публікації. Студентам можуть нараховуватись заохочувальні бали (усього – не більше 10 балів) за такі види наукової та дослідної роботи: - проведення науково-дослідної роботи за темами, що виносяться на самостійне вивчення (НДР), результати якої представлено у вигляді наукової статті, есе, наукових тез, презентації, огляду наукових праць тощо (ваговий бал – 10); - участь у конкурсах наукових робіт, що відповідають тематиці дисципліни (ваговий бал – 10).

Політика оцінювання контрольних заходів. Оцінювання контрольних заходів здійснюється згідно з Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу складає не менше 60% від балів, визначених для цього контрольного заходу, а негативний результат оцінюється в 0 балів.

Поточний контроль проводиться як оцінювання результатів навчання здобувачів на основі поопераційного контролю та накопичення рейтингових балів за виконання завдань у процесі навчання відповідно до РСО.

Календарний контроль проводиться двічі на семестр і передбачає проведення модульної контрольної роботи (поділеної на 2 частини), яка здійснюється у вигляді письмової контрольної роботи, що містить тестові та аналітичні завдання. Умовою отримання позитивної оцінки з календарного контролю з навчальної дисципліни є значення поточного рейтингу здобувача не менше, ніж 50 % від максимально можливого на час проведення такого контролю.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку за РСО-1 (першого типу), що передбачає оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача впродовж семестру, передбачених заходами поточного контролю. Результати оцінювання висвітлюються у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача (<https://ecampus.kpi.ua>).

Політика дедлайнів та перескладань. МКР складаються лише у призначений день. Якщо контрольні заходи, або виконання завдань пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), надається можливість додатково скласти завдання протягом найближчого тижня. Невиконання завдань, а також порушення термінів їх виконання з неповажних причин не надасть можливості набрати відповідні бали рейтингу. Порядок ліквідації академічної заборгованості та перескладання семестрового контролю регулюється Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль

результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Здобувач, у якого за результатами семестрового контролю виникла академічна заборгованість, має право її ліквідувати відповідно до Положення про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/177>).

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. У випадку не згоди здобувача з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182>).

Політика щодо академічної доброчесності. Необхідним під час виконання завдань з дисципліни є дотримання політики та принципів академічної доброчесності (<https://kpi.ua/academic-integrity>), які, у тому числі викладено у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>), Положенні про систему запобігання академічному плагіату в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/47>). У разі виявлення дублювання робіт, плагіату роботи отримують нульовий рейтинг. У разі виявлення не належних посилань за результатами перевірки на наявність запозичень, індивідуальні завдання не оцінюються і повертаються здобувачу на доопрацювання.

Політика використання штучного інтелекту. Використання штучного інтелекту регламентується «Політикою використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/1225>). Усі завдання, як під час виконання навчальних завдань з дисципліни, мають бути результатом власної оригінальної роботи здобувача. Використання ШІ для автоматичної генерації відповідей без подальшого їх аналізу та доопрацювання заборонено. Здобувачам не рекомендується покладатися на ШІ як на єдине джерело інформації. Важливо перевіряти та аналізувати отримані дані з інших авторитетних джерел. Усі випадки використання ШІ для виконання завдань мають бути чітко вказані та задокументовані. Це стосується як використання текстових генераторів, так і інших інструментів ШІ. Використання ШІ має відповідати принципам академічної доброчесності. Недотримання цього положення розглядатиметься як порушення академічної етики.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Оцінювання ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання (згідно Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/37>), яка передбачає систематичну роботу здобувача протягом семестру і складається з наступних заходів:

Рейтинг з кредитного модуля складається з балів, що він отримує за:

1. Стартові бали (max 100 балів):

- *відповіді на практичних заняттях (опитування, участь у дискусії)*
- *розв'язання задач;*
- *виконання навчальних завдань;*
- *розв'язання тестових завдань;*
- *модульну контрольну роботу.*

● **Поточний контроль:**

Відповіді на практичних заняттях та доповнення до відповідей (тах 10 балів).

Розрахунок за одну відповідь на практичному занятті (2 відповіді):

5 балів	Активна робота, викладено питання всебічно, безпомилково і логічно
4-3 бали	Викладено питання не повністю, основні аспекти розкрито
2-1 бал	Відповідь неповна, потребує доповнення
0 балів	Пасивність

Розв'язанні задач – передбачає перевірку рівня підготовки студента за визначеною темою або навчальним елементом (кількість задач протягом семестру – 5, ваговий бал – 5, тах 25 балів);

5 балів	Повне безпомилкове розв'язання задач
4-3 бали	Несуттєві помилки під час розв'язання задач
2-1 бал	У логіці вирішення аналітичного завдання присутнє нерозуміння його суті, завдання виконане на основі припущень
0 балів	Задача не розв'язана

Виконання навчальних завдань на практичних заняттях (індивідуальна/командна робота) (тах 25 балів).

Розрахунок за одне завдання (5 завдань):

5-4 бали	Якісно виконане завдання, результати обґрунтовані і доведені
2-3 бали	Завдання виконано з певними неточностями або не містить обґрунтувань
0 балів	Завдання не виконане

Розв'язанні тестових завдань на практичних заняттях – передбачає перевірку рівня підготовки студента за визначеною темою або навчальним елементом (орієнтовна кількість тестових завдань протягом семестру – 10, ваговий бал – 2, тах 20 балів);

2 бали	Відповідь вірна
0 балів	Відповідь невірна

Модульна контрольна робота: (тах 20 балів)

МКР включає: 1) теоретичне питання (5 балів), 2) тестові завдання (10 тестів, 1 бал кожний); 3) розрахункове завдання (5 балів).

20 балів	1) викладено питання всебічно, безпомилково і логічно; 2) виконано тестові завдання правильно; 3) завдання виконане правильно, результати обґрунтовані
17-19 балів	1) викладено питання безпомилково, достатньо повно і без ознак плагіату; 2) тестові завдання виконано з 1 помилкою; 3) витримано логіку вирішення аналітичного завдання, але припущено несуттєвих помилок
14-16 балів	1) викладено питання не повністю, основні аспекти розкрито; 2) виконано не всі тестові завдання правильно; 3) допущено помилки при виконанні завдання, відповідь недостатньо обґрунтована
13 балів	1) не розкрито питання або викладення відсутнє; 2) при виконанні тестових завдань допущено значну кількість помилок; 3) у логіці вирішення завдання присутнє нерозуміння його суті, завдання виконане

	на основі припущень
0 балів	завдання контрольної роботи не виконані, або виконані неправильно

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр.

7 тиждень	Умова отримання атестації: поточний рейтинг не менше 25 балів. Підготовлено не менш 3х доповідей на аудиторному занятті.
15 тиждень	Умова отримання атестації: поточний рейтинг не менше 42 балів. Підготовлено не менш 2х доповідей на аудиторному занятті. Складено модульну контрольну роботу.

- **Семестровий контроль (залік)** (max 100 балів).

Умовою допуску до заліку є виконання усіх навчальних завдань.

Залік отримується здобувачем без додаткових випробувань, якщо сума набраних балів не менша за 60. Здобувач, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може взяти участь у заліковій контрольній роботі. У цьому разі остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі.

Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів складають залікову контрольну роботу. Остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі.

Залікова контрольна робота проводиться на останньому за розкладом занятті з дисципліни.

Залікова контрольна робота оцінюється із 100 балів. Контрольне завдання цієї роботи складається з трьох частин: теоретичні питання (2 питання); тестові завдання (60 тестів); аналітично-розрахункове завдання (1 завдання):

<i>Теоретичні питання</i>	
10 балів	Відповідь на питання викладено правильно, всебічно, безпомилково і логічно
9-8 балів	Відповідь на питання викладено безпомилково, не достатньо повно проте з застосуванням набутих теоретичних знань
7-6 балів	Відповідь на питання викладено не повністю, але основні аспекти розкрито
0 балів	Не має відповіді
<i>Тестові завдання</i>	
1 бал	Відповідь вірна
0 балів	Відповідь не вірна
<i>Аналітично-розрахункове завдання</i>	
20 балів	Продемонстровано знання матеріалу і вдало його застосовано для розрахунків, аналізу та доведення, наведено висновки з застосуванням набутих знань та вмій
19-18 балів	Аналітично-розрахункове завдання виконане, розрахунки вірні, однак не наведено висновків за результатами або допущено несуттєві помилки у твердженнях
17-16 балів	Отримане рішення вірне, отримані дані мають суттєві помилки в поясненні або доведенні
15-14 балів	Аналітично-розрахункове завдання виконане з незначними помилками, але визначене рішення необґрунтоване
13-12 балів	Аналітично-розрахункове завдання виконане частково, не містить обґрунтувань, застосування набутих теоретичних міркувань та аналітики, відповідної пройденому курсу
0 балів	Завдання не виконано

Максимальний бал за курс – 100 балів.

Критерій		Перша атестація	Друга атестація	
Термін атестації		7-ий тиждень	15-ий тиждень	
Умови отримання атестації	Поточний рейтинг ¹	25 балів	42 балів	
	Поточний контрольний захід	Модульна контрольна робота	+	+
	Відповіді на практичних заняттях, розв'язання задач та тестових завдань, опрацювання навчальних завдань	Частина №1	+	+
		Частина №2	+	+

№ з/п	Контрольний захід	Макс бал	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Відповіді на практичних заняттях	10	5	2	10
2.	Розв'язання задач	25	5	5	25
3.	Опрацювання навчальних завдань	25	5	5	25
4.	Розв'язання тестових завдань	20	2	10	20
5.	Модульна контрольна робота	20	1	1	20
	Всього				100

Максимальний бал за курс – 100 балів.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

- Перелік питань, які виносяться на семестровий контроль (додаток А до силабусу).
- Можливе зарахування сертифікатів проходження дистанційних чи онлайн курсів за відповідною тематикою у рейтинг здобувача («Coursera», «Prometheus»).
- Викладення дисципліни може бути переведено у дистанційну форму за відповідних умов згідно розпоряджень університету.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри економічної кібернетики, к.е.н., доц. Обелець Тетяною Володимирівною

Ухвалено кафедрою економічної кібернетики (протокол № 18 від 18.06.2024 р.)

Погоджено Методичною комісією ФТІ
(протокол № _____ від _____ р.)

ДОДАТОК А

Питання для заліку

1. Основні етапи розвитку економіки.
2. Предмет економічної теорії та еволюція у його визначенні різними школами.
3. Класифікація методів пізнання економічних процесів і явищ.
4. Економічні категорії, закони та принципи.
5. Економічні потреби, їх сутність і класифікація.
6. Економічний закон зростання потреб.
7. Економічна роль держави в ринковій системі: сутність та чинники.
8. Змішані системи.
9. Поняття ринку.
10. Умови та причини виникнення ринку.
11. Суб'єкти та функції ринку.
12. Сутнісні характеристики та структура ринку.
13. Основні закони ринкової економіки.
14. Конкуренція як рушійна сила ринку.
15. Функції та види конкуренції.
16. Інфраструктура ринку.
17. Складові ринкової інфраструктури.
18. Теорія суспільного виробництва.
19. Структура суспільного виробництва.
20. Економічний кругообіг.
21. Фактори суспільного виробництва.
22. Виробництво і потреби.
23. НТП та НТР. Технологічні уклади.
24. Виробництво за умов Індустрії 4.0.
25. Натуральне виробництво і його особливості.
26. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення.
27. Товар і його властивості.
28. Закон вартості і його роль у розвитку товарного виробництва.
29. Сутність, властивості та функції грошей.
30. Грошовий обіг і його закони. Грошова маса.
31. Поняття бізнесу та підприємництва.
32. Етика підприємництва.
33. Суб'єкти підприємницької діяльності.
34. Види підприємництва.
35. Основні форми підприємництва в Україні.
36. Визначальні чинники набуття підприємством лідерських позицій на ринку (в галузі).
37. Роль лідера в забезпеченні довгострокового успіху підприємства.
38. Перспективні напрями утворення стратегічних партнерств.
39. Трудові відносини та сучасні тенденції їх гуманізації.
40. Економічно активне та економічно пасивне населення.
41. Заробітна плата, її суть, форми та функції.
42. Особливості розвитку ринку праці в Україні.
43. Виробничо-комерційна діяльність підприємства в умовах ринку.
44. Основний, оборотний капітал підприємства та показники їх використання.
45. Витрати виробництва як економічна категорія.
46. Структура і значення собівартості товару.
47. Виробничо-комерційна діяльність підприємства в умовах ринку.

48. Основний, оборотний капітал підприємства та показники їх використання.
49. Витрати виробництва як економічна категорія.
50. Структура і значення собівартості товару.
51. Ринки ресурсів та факторів виробництва.
52. Формування галузевих та міжгалузевих комплексів.
53. Особливості функціонування підприємств окремих галузей.
54. Макроекономіка як розділ економічної теорії.
55. Основні макроекономічні показники національної економіки.
56. Держава – основний суб'єкт макроекономіки.
57. Функції і механізм розподілу доходів.
58. Якість життя та система соціального захисту.
59. Економічне зростання та макроекономічна нестабільність.
60. Безробіття як прояв економічної нестабільності.
61. Бюджетно-податкова політика: формування бюджету та податкова система.
62. Грошово-кредитна політика держави.
63. Прогнозування та передбачення (форсайт) в стратегічному управлінні національною економікою.
64. Вплив діяльності транснаціональних компаній на світовий економічний розвиток.
65. Особливості функціонування окремих наднаціональних структур.
66. Україна в міжнародних рейтингах.
67. Вплив глобальних проблем людства на економіку окремих країн.